Ռուզաննա Եսայան

ԵՐԱԺՇՏՈՒԹՅՈՒՆ

ՄԵԹՈԴԱԿԱՆ ՈՒՂԵՑՈՒՅՑ

10

MUSICМУЗЫКАMUSIQUEMUZIEK

Ռուզաննա Եսայան

ԵՐԱԺՇՏՈՒԹՅՈՒՆ 10

Ուսուցչի ձեռնարկ

Երևան 2023

«ԵՐԱԺՇՏՈՒԹՅՈՒՆ» առարկայի դասագրքերի ընդհանուր նկարագիր

Համաձայն ԿԳՄՍ նախարարության հաստատած թեմաների, 5-րդ, 7-րդ և 10-րդ դասարանների «ԵՐԱԺՇՏՈՒԹՅՈՒՆ» առարկայի յուրաքանչյուր դասագրքում ներառված նյութերը ներկայացրել ենք համերգաշարի՝ չորս ծրագրի ձևով: Յուրաքանչյուր թեմայի համար կազմված է մեկական համերգային ծրագիր:

Համերգների ծրագրային գրքույկների նման, մեր առաջարկած դասագրքերում ներկայացված է հակիրճ տեղեկատվություն՝ հնչող ստեղծագործությունների վերաբերյալ:

QR ծածկագրերի ներքո տեղադրված են համացանցում առկա հնարավորինս կատարողական բարձրարվեստ տեսանյութերը:

Քանի որ բարձր դասարանցիները, ըստ նոր ծրագրի, հնարավորություն չեն ունեցել ունկնդրելու ավելի ցածր դասարաններում ներկայացված որոշ ստեղծագործություններ, ուստի, որոշ նյութեր կարող են հանդիպել ինչպես հինգերորդ դասարանի, այնպես էլ յոթերորդ ու տասներորդ դասարանների QR ծածկագրերի ներքո: Այս փաստը ենթակա է վերանայման՝ ծրագրերի հետագա հստակեցման ժամանակ:

Երկրորդ դասարանի ԵՐԱԺՇՏՈՒԹՅՈՒՆ առարկայի դասագիրքում հաստատված նյութերի բացատրությունները ներկայացված են մուլտֆիլմերից հատվածների օգնությամբ: Երեխաների սերը և հետաքրքրությունը մուլտֆիլմերի նկատմամբ կնպաստի նյութն ավելի հեշտ ընկալելուն:

ՀԱՐԳԵԼԻ ՈՒՍՈՒՑԻՉՆԵՐ

Ձեզ առաջարկվող ԵՐԱԺՇՏՈՒԹՅՈՒՆ առարկայի դասագրքերի թեմաները ներկայացված են **համերգաշարի** ձևով: Այս ձևը հնարավորություն կտա երաժշտական բազմաբնույթ և բազմաժանր ստեղծագործություններն ավելի մատչելի և արագ ընկալել:

- Բոլոր թեմաների սկզբում տրված է «համերգի» ծրագիրը: Համերգային ծրագրում գլխավորը ստեղծագործությունն է: Դասագրքում առաջնային է դասաժամի սկզբում առաջարկվող ստեղծագործության տեսանյութի **ունկնդրումը**: Տվյալ դասաժամին վերաբերող բոլոր տեսանյութերն առկա են QR ծածկագրերում: Պետք է ունկնդրել հենց տրված հերթականությամբ, որը համապատասխանում է թեմայի առաջին էջում նշված ծրագրին:
- Ստեղծագործության հնչելու ընթացքում (որտեղ հարմար է) կարելի է պատմել կոմպոզիտորի, կատարողի մասին, բացատրել, ցույց տալ երաժշտական գործիքները և այլն: Դրանից հետո պետք է հնչած ստեղծագործության վերաբերյալ պետք է մտքեր փոխանակել, քննարկել այն:
- Կան դասաժամեր, որոնց ընթացքում անհրաժեշտ է բացատրել երաժշտական տերմինները: Դրանց համառոտ բացատրությունները տրված են դասագրքի վերջում: Այդ բառարանից պետք է օգտվեն նաև սովորողները:
- Թեմայի ամփոփման դասաժամին ստեղծագործությունները պետք է ունկնդրել տրված հերթականությամբ, ընդմիջելով էջերին նշված հարցերով և պատասխաններով:
- Ամփոփման դասաժամին ցանկալի է, որ տեսանյութերը սկզբում միայն լսեն: Հարցերի ճիշտ պատասխանից հետո կարելի է տվյալ տեսանյութը ընդհատել:
- Այստեղ շատ կարևոր է նշել ուսուցչի տվյալ դասաժամին պատրաստ լինելը: Եթե մատուցվող նյութը նախօրոք չի մշակել դասատուն, չի «անցել» նրա զգայարաններով, համարենք, որ այդ դասաժամի 40 րոպեն կորած է: Աշակերտն ամեն դասից պետք է տանի մի նոր գիտելիք, մի նոր զգացմունք: Քանի՞ այդպիսի 40 րոպեներ են կորում ուսուցչի անտարբեր վերաբերմունքի, դասին անպատրաստ ներկայանալու պատճառով:

Այդպիսի մոտեցումը չի ներշնչում սեր ու հետաքրքրություն դասական երաժշտության հանդեպ, չի ոգևորում սովորողներին:

Դասավանդման այս ձևը մի՞ գուցե օգնի ձեզ, հարգելի ուսուցիչներ, որպեսզի սովորողներին հնարավորություն տաք զգալու երաժշտության հզոր ուժը, նրա դրական ազդեցությունը և անբաժանելի ներկայությունը նրանց կյանքում:

Այս ձեռնարկում ներկայացված է նաև «Ուսուցչի մեթոդական ուղեցույցը»:

10-րդ դասարան
ԵՐԱԺՇՏՈՒԹՅՈՒՆ
առարկայի ծրագրի նպատակները և վերջնարդյունքը

ՆՊԱՏԱԿՆԵՐ

- Համերգային ծրագրերում տեղ գտած ստեղծագործություններն աշակերտներին կտան հնարավորություն ուսումնասիրելու և ընդլայնելու երաժշտական գիտելիքները:
- Աշակերտը հաղորդակից է լինելու երաժշտական արվեստին, ճանաչելու է տարբեր ժամանակաշրջանների կոմպոզիտորներին՝ դիմապատկերներով, նրանց ստեղծագործություններով, ծանոթանալու է երաժշտական տերմիններին:
- Ծրագիրը հնարավորություն է ընձեռում ունկնդրելու և վերլուծելու ինչպես ազգային, այնպես էլ դասական երաժշտական ստեղծագործություններ:
- Նպաստում է երաժշտարվեստի հետագա զարգացմանը և տարածմանը երիտասարդ և գալիք սերունդների շրջանում:
- Բարձրարժեք ստեղծագործութունների ունկնդրումից հետո ընթացող քննարկումներին մասնակցելը կձևավորի սեփական տեսակետն ու աշխարհայացքը զարգացնելու գործընթացը:

ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔ

- Արժևորում է երաժշտությունը՝ որպես արվեստի առանձին ճյուղ:
- Աշակերտը ձեռք է բերում գիտելիքներ այլազգի հայտնի կոմպոզիտորների և նրանց ստեղծագործությունների վերաբերյալ:
- Աշակերտը դառնում է կրողը և փոխանցողը ազգային և հոգևոր երաժշտության, ճանաչում է հայ մեծերին:
- Կարևորում է երաժշտության դերն ու նշանակությունն իր զարգացության և կայացման ասպարեզում:
- Վերլուծում է, համեմատում է տարբեր ժամանակաշրջանների կատարողների արվեստը, մասնակցում է բանավեճերի, արտահայտում է իր սեփական կարծիքը: Ներկայացնում է երաժշտության դերն ու նշանակությունն իր կյանքում և առհասարակ որպես մշակույթի և ազգային արժեքների պահպանման անբաժան մաս:

ԵՐԱԺՇՏՈՒԹՅՈՒՆ

10-րդ ԴԱՍԱՐԱՆ

ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԵԿԱՆ ԹԵՄԱՏԻԿ ՊԼԱՆ

34 ժամ

շաբաթական 1 ժամ

ժամ	էջ	Թեմա	Ստեղծագործություններ
ՀԱՄԵՐԳԱՇԱՐԻ ԱՌԱՋԻՆ ԾՐԱԳԻՐ 1-ին մաս ՀՈԳԵՎՈՐ ԵՐԱԺՇՏՈՒԹՅՈՒՆ			
1	**4-6**	**Սահակ Ա Պարթև,** **Կոմիտաս Ա Աղցեցի,** **Անանիա Շիրակացի,** **Գրիգոր Նարեկացի** ***Սաղմոս, կցուրդ, շարական, գանձ, փաղ, շարակնոց, ժամագիրք, մաշտոց, գանձարան, մանրուսում, փաղարան***	**Կոմիտաս Ա Աղցեցի** **– Անձինք նուիրեալք** **Գրիգոր Նարեկացի** **– Հավուն, հավուն** **Խաչատուր Տարոնացի** **– Խորհուրդ խորին**
2	**7-8**	**Ներսես Շնորհալի,** **Համբարձում Լիմոնճյան,** **Մակար Եկմալյան,** **Կոմիտաս Վարդապետ** ***Խազ,*** ***Պապարագ***	**Ներսես Շնորհալի** **– Առավոտ լուսո** **– Արևագալի ժամերգություն** **– Գոհանանք** **Մակար Եկմալյան** **– Սուրբ, սուրբ** **Կոմիտաս** **– Սուրբ, սուրբ** **– Ամեն Հայր Սուրբ,** **– Տէր ողորմեա**

ՀԱՄԵՐԳԱՇԱՐԻ ԱՌԱՋԻՆ ԾՐԱԳԻՐ 2-րդ մաս ԳՈՒՍԱՆԱ-ԱՇՈՒՂԱԿԱՆ ԱՐՎԵՍՏ			
3	9-11	Գուսանա-աշուղական արվեստ *Գուսան, վարձակ, աշուղ, սազանդար, փաղաչափություն, դավթար, փրուվեր, փրուբադուր, մենեսփրել, մայսփերզինգեր, մինեզինգեր, սկոմորոխ*	Նաղաշ Հովնաթան – Վրաստանայ գոզալներ Բաղդասար Դպիր – Զարթիր, նազելի
4	12	Աշուղ Սայաթ-Նովա	– Թամամ աշխարհ պտուտ էկա – Դուն էն հուրին իս – Քամանչա – Բլբուլի հիդ – Ես մէ ղարիբ բլբուլի պես – Քանի վուր ջան իմ – Բրոյի, բրոյի
5	13	Աշուղ Ջիվանի	– Աշուղը – Ընկեր – Ով սիրուն, սիրուն – Ձախորդ օրերը – Ես մի ծառ եմ ծիրանի – Քանքարավոր ընկեր – Խելքի աշեցեք
6	14-15	Գուսան Շերամ Գուսան Հավասի	Գուսան Շերամ – Էսօր Արազն ես գնացել – Սեր իմ, սիրուն ես – Պարտեզում վարդեր բացված – Նա մի նազ ունի Գուսան Հավասի

			– Ի՞նչ ասեմ յարիս – Յայլավոր յարս – Եղնիկի պես ծուռ մի՛ աշե – Նազենազ
7	16-17	Գուսան Աշոտ Գուսան Շահեն	Գուսան Աշոտ – Ծովաստղիկս – Սարի սիրուն յար – Սերս վանքում Տաթևի – Սյունյաց սարեր Գուսան Շահեն – Զեփյուռի նման – Նաիրյան դալար բարդի – Անցա-գնացի – Խռոված էր
8	18-19	Համերգաշարի 1-ին ծրագրի ամփոփում: Ունկնդրել տվյալ ծրագրի ստեղծագործությունները, պատասխանել դասագրքի էջերում նշված հարցերին: *Տաղաչափություն, ժամագիրք,* *խազ, մանրուսում, մայսփերգին-գեր, փրուվեր, վարձակ, Պապա-բազ, դավթար, մինեզինգեր, սաղ-մոս, գուսան, կցուրդ, շարական, գանձ, մաշտոց, մենեսփրել,* *փաղարան, աշուղ,* *սազանդար, փաղ,* *փրուբադուր*	Խաչատուր Տարոնացի – Խորհուրդ խորին Ներսես Շնորհալի – Առավոտ լուսո Գուսան Աշոտ – Սյունյաց սարեր Կոմիտաս – Տէր ողորմեա Գուսան Շահեն – Խռոված էր Գրիգոր Նարեկացի – Հավուն հավուն Ջիվանի – Ես մի ծառ եմ ծիրանի Գուսան Շերամ – Պարտեզում վարդեր բացված Գուսան Հավասի – Նազենազ Մակար Եկմալյան – Սուրբ, սուրբ

			Սայաթ-Նովա – Բրոյի, բրոյի
ՀԱՄԵՐԳԱՇԱՐԻ ԵՐԿՐՈՐԴ ԾՐԱԳԻՐ 17-18-րդ ԴԱՐԵՐԻ ԵՎՐՈՊԱԿԱՆ ԱՐՎԵՍՏԸ՝ ԲԱՐՈԿԿՈ			
9	20-23	– Բարոկկո – Անտոնիո Վիվալդի *Բարոկկո,* *օրատորիա,* *կանտատ, պասսիոն,* *կոնցերտ,* *տոկկատ,* *ֆուգա*	– Կոնցերտ 2 ջութակի համար – Կոնցերտ հոբոյի համար 1-ին մաս – «Տարվա եղանակները» շարքից – Գարուն 1-ին մաս հատված – Ամառ 3-րդ մաս (Ամպրոպ) – Աշուն 1-ին մաս հատված – Ձմեռ 3-րդ մաս (Փոթորիկ)
10	24-25	Յոհան Սեբաստիան Բախ	– Տոկկատ և ֆուգա ռե մինոր – Բրանդենբուրգյան կոնցերտ հմ. 3 1-ին մաս – Դաշնամուրային կոնցերտ ռե մինոր
11	26-27	Յոհան Սեբաստիան Բախ *Արիա,* *սոպրանո,* *տենոր* *սկերցո,* *սյուիտ*	– Հատված «Չարչարանքներ ըստ Մատթեոսի» օրատորիայից – Մագնիֆիկատ – Արիա (սոպրանո) – Զուգերգ – Արիա (տենոր) – Խմբերգ – Արիա հմ. 147 Կանտատից – Արիա հմ. 3 նվագախմբային սյուիտից – Սկերցո/Կատակ հմ. 2

			նվագախմբային սյուիտից
12	28-29	Գեորգ Ֆրիդրիխ Հենդել *Մեսսա*	– Ալելուիա – Երաժշտություն ջրի վրա – Արիա – 3-րդ մաս Հրավառության երաժշտություն 1 - Ouverture: Adagio, Allegro, Lentement, Allegro 2 - Bourrée 3 - La Paix: Largo alla siciliana 4 - La Réjouissance: Allegro 5 - Menuets I and II
ՎԻԵՆՆԱԿԱՆ ԴԱՍԱԿԱՆ ԴՊՐՈՑԻ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉՆԵՐ			
13	30-32	– Վիեննական դասական դպրոց – Յոզեֆ Հայդն *Կլասիցիզմ, սիմֆոնիա,* *օպերա, սոնատ*	– Սիմֆոնիա (Հրաժեշտի) հմ. 45 (2 հատված) – Սիմֆոնիա (Անակնկալով) հմ. 94 2-րդ մաս
14	33-34	Վոլֆգանգ Ամադեուս Մոցարտ *Սերենադ,* *ռոնդո*	– Հատված հմ. 40 սիմֆոնիայից – Դաշնամուրային կոնցերտ հմ. 21 2-րդ մաս – Դաշնամուրային կոնցերտ հմ. 23 2-րդ մաս – Հատվածներ «Գիշերային փոքրիկ սերենադից»

			– Ռոնդո (Թուրքական քայլերգ) հմ. 11 սոնատի 3-րդ մաս
15	35-36	Վոլֆգանգ Ամադեուս Մոցարտ *Ռեքվիեմ, լաքրիմոզա, նախերգանք*	– Ռեքվիեմ 2-րդ մաս Լաքրիմոզա – «Ֆիգարոյի ամուսնությունը» օպերայի նախերգանքը – 3 արիա «Ֆիգարոյի ամուսնությունը» օպերայից
16	37	Համերգաշարի 2-րդ ծրագրի ամփոփում: Ունկնդրել տվյալ ծրագրի ստեղծագործությունները, պատասխանել դասագրքի էջում նշված հարցերին: *Սիմֆոնիա* *Լաքրիմոզա* *Սերենադ* *Ռոնդո* *Օպերա* *Արիա* *Բարոկկո* *Օրատորիա* *Սյուիտ* *Ռեքվիեմ* *Կանտատ* *Պասսիոն* *Վիեննական դասականներ* *Կոնցերտ* *Տոկկատ*	Գեորգ Ֆրիդրիխ Հենդել – Ալելուիա Անտոնիո Վիվալդի – «Տարվա եղանակները» շարքից Ամպրոպ (Ամառ, 3-րդ մաս) Յոհան Սեբաստիան Բախ – Տոկկատ և ֆուգա ռե մինոր Վոլֆգանգ Ամադեուս Մոցարտ – Դաշնամուրային կոնցերտ հմ. 21, 2-րդ մաս – «Ֆիգարոյի ամուսնությունը» օպերայի նախերգանքը Յոհան Սեբաստիան Բախ – Արիա հմ. 3 նվագախմբային սյուիտից Վոլֆգանգ Ամադեուս Մոցարտ – Հատված հմ. 40 սիմֆոնիայի 1-ին մասից Յոզեֆ Հայդն – Սիմֆոնիա (Անակնկալով) հմ. 94 2-րդ մաս Անտոնիո Վիվալդի – «Տարվա եղանակները» շարքից Փոթորիկ (Ձմեռ, 3-րդ մաս) Վոլֆգանգ Ամադեուս Մոցարտ – Ռոնդո (Թուրքական քայլերգ) հմ. 11

		Ֆուգա *Սկերցո* *Մեսսա* *Նախերգանք*	սոնատի 3-րդ մաս – Հատված «Գիշերային փոքրիկ սերենադից» Յոհան Սեբաստիան Բախ – Սկերցո/Կատակ հմ. 2 նվագախմբային սյուիտից
19-րդ ԴԱՐԻ ԵՎՐՈՊԱԿԱՆ ԵՐԱԺՇՏՈՒԹՅԱՆ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ՈՒՂՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻՑ ՄԵԿԸ՝ ՌՈՄԱՆՏԻԶՄ			
17	38-39	Լյուդվիգ վան Բեթհովեն	– Դաշնամուրային սոնատ հմ. 14 (Լուսնի), 1-ին մաս – Դաշնամուրային սոնատ հմ. 17, 3-րդ մաս – «Էգմոնդ» նախերգանքը
18	40-41	Լյուդվիգ վան Բեթհովեն *Ձոն*	– Հատված հմ. 5-րդ սիմֆոնիայի 1-ին մասից – Սիմֆոնիա հմ. 7, 2-րդ մաս – «Ձոն ուրախության», 9-րդ սիմֆոնիայի ֆինալ (վերջնամաս)
19	42-43	– Ռոմանտիզմ – Ֆրանց Շուբերտ *Ռոմանտիզմ*	Ֆելիքս Մենդելսոն – Հատված Ջութակի կոնցերտի 1-ին մասից – «Ամառային գիշերվա երազը» նախերգանք – Սկերցո – Հարսանեկան քայլերգ Ֆրանց Շուբերտ – Ավե Մարիա

			– Գիշերային սերենադ – Սիմֆոնիա հմ. 8 (Անավարտ) 1-ին մաս
20	**44-45**	Ջոակկինո Ռոսսինի *Կավատինա*	– Հատված «Վիլհելմ Տելլ» օպերայի նախերգանքից – «Գող կաչաղակ» օպերայի նախերգանքը – «Սևիլացի սափրիչը» օպերայի նախերգանքը – Ֆիգարոյի կավատինան «Սևիլացի սափրիչը» օպերայից
21	46-47	Ռոբերտ Շուման *Պիես*	– «Կառնավալ» դաշնամուրային շարքից – Նախաբան – Պյերո և Առլեկին – Շոպեն – Ֆինալ «Դավիդսբյունդլերների քայլերթը» – «Պոետի սերը» շարքից Մայիսյան տաք օրերի շողերում
22	48-49	Ֆրեդերիկ Շոպեն *Էտյուդ, պոլոնեզ,* *մազուրկա,* *վալս,* *նոկտյուրն, բալլադ*	– Հեղափոխական էտյուդ – Պոլոնեզ – Մազուրկա – Վալս – Նոկտյուրն – Սգո երթ – Բալլադ հմ. 1
23	50-51	Ֆերենց Լիստ *Ռապսոդիա,* *կամպանելլա,*	– հմ. 2 ռապսոդիա – Սիրո անուրջներ – Կամպանելլա

		սիմֆոնիկ պոեմ	
24	52-53	Յոհան Շտրաուս *Վալս,* *պոլկա,* *պիցցիկատո*	– «Չղջիկ» օպերետի նախերգանքը – Վալս «Հիասքանչ երկնագույն Դանուբի վրա» – Յոզեֆ և Յոհան Շտրաուս «Պոլկա-պիցցիկատո» – «Վիեննական անտառի հեքիաթները» վալսը – Հատված «Գարնանային ձայներ» վալսից – Պոլկա «Տրիչ-տրաչ»
25	54-55	Էդվարդ Գրիգ	– Դաշնամուրային կոնցերտ (1-ին մաս) – «Պեր Գյունտ» սյուիտ – Սոլվեյգի երգը – Օզեի մահը – Անիտրայի պարը – Լեռնային թագավորի քարանձավում
26	56-57	Համերգաշարի 3-րդ ծրագրի ամփոփում: Ունկնդրել տվյալ ծրագրի ստեղծագործությունները, պատասխանել դասագրքի էջերում նշված հարցերին: *Ձոն* *Սիմֆոնիկ պոեմ* *Պոլկա*	Լյուդվիգ վան Բեթհովեն – Դաշնամուրային սոնատ hմ. 17 3-րդ մաս Ֆելիքս Մենդելսոն – Հատված Ջութակի կոնցերտի 1-ին մասից Էդվարդ Գրիգ – Դաշնամուրային կոնցերտ (1-ին մաս) Ջոակկինո Ռոսսինի – «Սևիլյացի սափրիչը» օպերայի նախերգանքը Յոհան Շտրաուս

		Պիես *Էտյուդ* *Մազուրկա* *Նոկտյուրն* *Բալլադ* *Կավատինա* *Պոլոնեզ* *Ռապսոդիա* *Կամպանելլա* *Ռոմանտիզմ* *Վալս* *Պիցցիկատո*	– «Վիեննական անտառի հեքիաթները» Ֆելիքս Մենդելսոն – Հարսանեկան քայլերթ «Ամառային գիշերվա երազը» նախերգանքից Լյուդվիգ վան Բեթհովեն – Հատված հմ. 5-րդ սիմֆոնիայի 1-ին մասից Յոհան Շտրաուս – «Չղջիկ» օպերետի նախերգանքը Ֆրանց Շուբերտ – Սիմֆոնիա հմ. 8 (Անավարտ) Ջոակկինո Ռոսսինի – «Գող կաչաղակ» օպերայի նախերգանքը Ֆրեդերիկ Շոպեն – Պոլոնեզ Լյուդվիգ վան Բեթհովեն – Սոնատ հմ. 14 (Լուսնի) 1-ին մաս Յոզեֆ և Յոհան Շտրաուս – «Պոլկա-պիցցիկատո» Լյուդվիգ վան Բեթհովեն – Սիմֆոնիա հմ. 7 2-րդ մաս Յոհան Շտրաուս – Հատված «Գարնանային ձայներ» վալսից Ֆերենց Լիստ – Կամպանելլա Լյուդվիգ վան Բեթհովեն – «Ձոն ուրախության» 9-րդ սիմֆոնիայի ֆինալ (վերջնամաս)

19-րդ ԴԱՐԻ ԵՎՐՈՊԱԿԱՆ և ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՕՊԵՐԱՅԻՆ ԱՐՎԵՍՏ			
27	58-61	– Իտալական օպերա – Լա Սկալա – Վինչենցո Բելլինի «Նորմա» *Ասերգ, արիոզո, վերիզմ, զինգշպիլ*	Վինչենցո Բելլինի – Նորմայի արիան համանուն օպերայից Ջակոմո Պուչչինի – Լաուրետտայի արիան «Ջաննի Սկիկկի» օպերայից – Կավարադոսսիի արիան «Տոսկա» օպերայից
28	62-63	– Ջակոմո Պուչչինի «Չիո-Չիո-Սան» – Ռուջերո Լեոնկավալլո «Պայացներ»	Ջակոմո Պուչչինի – «Չիո-Չիո-Սան» օպերայից – Չիո-Չիո-Սանի արիան – Հրաժեշտի պահը որդու հետ Ռուջերո Լեոնկավալլո – Հատված «Պայացներ» օպերայից – «Պայացներ» օպերայի ավարտը
29	64-65	Ջուզեպպե Վերդի – «Ռիգոլետտո» – «Տրավիատա»	Ջուզեպպե Վերդի – «Ռիգոլետտո» օպերայից – Դքսի արիան – Դքսի երգը (Լա դոննա է մոբիլե) – «Տրավիատա» օպերայից – «Սեղանի երգ» – Վիոլետտայի արիան – Ժերմոնի արիան
30	66-67	Գերմանական օպերա	Կառլ Մարիա Վեբեր – «Ազատ հրաձիգը» օպերայից – Վալս – Որսորդների խմբերգը

			Ռիխարդ Վագներ – Հարսանեկան քայլերգ «Լոհենգրին» օպերայից – Վալկիրիաների թռիչքը «Վալկիրիա» օպերայից
31	68-69	– Ֆրանսիական օպերա – Գրանդ-օպերա – Ժորժ Բիզե «Կարմեն»	Շառլ Գունո – Մեֆիստոֆելի քառյակները «Ֆաուստ» օպերայից Լեո Դելիբ – Ծաղիկների զուգերգը «Լակմե» օպերայից Ժորժ Բիզե – «Կարմեն» օպերայից – Նախերգանքը – Իսպանական պար – Հաբաներա
32	70-73	– Ռուսական օպերա – Մեծ թատրոն – Մարիինյան թատրոն – Պյոտր Չայկովսկի «Եվգենի Օնեգին»	Ալեքսանդր Բորոդին – Պոլովցիների խմբերգը և պարը «Իշխան Իգոր» օպերայից Պյոտր Չայկովսկի «Եվգենի Օնեգին» օպերայից – Լենսկու արիան – Վալս – Օնեգինի և Տատյանայի հանդիպումը – Օնեգինի արիան
33	74-75	Համերգաշարի 4-րդ ծրագրի ամփոփում: Ունկնդրել տվյալ ծրագրի ստեղծագործությունները, պատասխանել դասագրքի էջերում նշված հարցերին:	Լեո Դելիբ – Ծաղիկների զուգերգը «Լակմե» օպերայից Վինչենցո Բելլինի – Նորմայի արիան համանուն օպերայից Ջակոմո Պուչչինի – Չիո-Չիո-Սանի արիան համանուն օպերայից

		Անսրգ *Խմբերգ* *Տենոր* *Վերիզմ* *Լիբրետտո* *Դիրիժոր* *Արիոզո* *Զինգշպիլ* *Արիա* *Օպերա* *Նախերգանք* *Սոպրանո* *Գործողություն* *Ֆինալ (վերջնամաս)*	Պյոտր Չայկովսկի – Լենսկու արիան «Եվգենի Օնեգին» օպերայից Ռուջերո Լեոնկավալլո – Արիա «Պայացներ» օպերայից Ջակոմո Պուչչինի – Կավարադոսսիի արիան «Տոսկա» օպերայից Ջուզեպպե Վերդի – Ժերմոնի արիան «Տրավիատա» օպերայից Կառլ Մարիա Վեբեր – Որսորդների խմբերգը «Ազատ հրաձիգը» օպերայից Ռիխարդ Վագներ – Հարսանեկան քայլերթ «Լոհենգրին» օպերայից Ջուզեպպե Վերդի – Դքսի արիան «Ռիգոլետտո» օպերայից Շառլ Գունո – Մեֆիստոֆելի քառյակները «Ֆաուստ» օպերայից Ջակոմո Պուչչինի – Լաուրետտայի արիան «Ջաննի Սկիկկի» օպերայից Ժորժ Բիզե – Հաբաներա «Կարմեն» օպերայից Ալեքսանդր Բորոդին – Պոլովցիների խմբերգը և պարը «Իշխան

			Իգոր» օպերայից Ռիխարդ Վագներ – Վալկիրիաների թռիչքը «Վալկիրիա» օպերայից
34	76-77	Համերգաշարի չորս ծրագրի ամփոփում: Ունկնդրել տվյալ ծրագրի ստեղծագործությունները, պատասխանել դասագրքի էջերում նշված հարցերին: *Գուսան* *Արիա* *Սաղմոս* *Կանփաւի* *Տաղ* *Ռապսոդիա* *Սիմֆոնիա* *Վալս* *Ֆինալ* *Սոնատ* *Պարարագ* *Սոպրանո* *Աշուղ* *Սերենադ* *Գանձ* *Լիբրետտո*	– Կոմիտաս – Ամեն, Հայր Սուրբ – Լյուդվիգ վան Բեթհովեն – Սոնատ hմ. 14 («Լուսնի») 1-ին մաս – Ջուզեպպե Վերդի – Դքսի երգը «Ռիգոլետտո» օպերայից – Սայաթ-Նովա – Քանի վուր ջան իմ – Էդվարդ Գրիգ – Անիտրայի պարը «Պեր Գյունտ» սյուիտից – Յոհան Շտրաուս – Վալս «Հիասքանչ երկնագույն Դանուբի վրա» – Յոհան Սեբաստիան Բախ – Տոկկատ և ֆուգա ռե մինոր – Վոլֆգանգ Ամադեուս Մոցարտ – Հատված hմ. 40 սիմֆոնիայից – Ներսես Շնորհալի – Առավոտ լուսո – Ֆրանց Շուբերտ – Ավե Մարիա – Ժորժ Բիզե –«Կարմեն» օպերայի նախերգանքը – Ջիվանի – Ձախորդ օրերը – Անտոնիո Վիվալդի – «Տարվա եղանակները» շարքից «Ամպրոպ» (Ամառ, 3-րդ մաս) – Ֆրեդերիկ Շոպեն – Սգո քայլերթ – Գրիգոր Նարեկացի – Հավուն, հավուն – Պյոտր Չայկովսկի – Վալս «Եվգենի Օնեգին» օպերայից – Էդվարդ Գրիգ – Լեռնային թագավորի քարանձավում «Պեր Գյունտ» սյուիտից – Մակար Եկմալյան – Սուրբ, սուրբ – Ջոակկինո Ռոսսինի – Հատված «Վիլհելմ Տելլ» օպերայի նախերգանքից – Յոհան Շտրաուս – Պոլկա «Տրիչ-տրաչ» – Ջոակկինո Ռոսսինի – Ֆիգարոյի կավատինան «Սևիլյացի սափրիչը»

		Տենոր *Խազեր* *Օպերա* *Սկերցո* *Նախերգանք* *Կոնցերտ* *Շարական* *Սյուիտ* *Տաղաչափություն* *Վիրտուոզ*	օպերայից – Անտոնիո Վիվալդի – «Տարվա եղանակները» շարքից «Փոթորիկ» (Ձմեռ, 3-րդ մաս) – Ֆերենց Լիստ – հմ. 2 ռապսոդիա – Ջուզեպպե Վերդի – «Սեղանի երգը» «Տրավիատա» օպերայից – Վոլֆգանգ Ամադեուս Մոցարտ – Հատված «Գիշերային փոքրիկ սերենադից» – Յոհան Սեբաստիան Բախ – Սկերցո/Կատակ հմ. 2 նվագախմբային սյուիտից – Ռիխարդ Վագներ – Վալկիրիաների թռիչքը «Վալկիրիա» օպերայից – Լյուդվիգ վան Բեթհովեն – «Ձոն ուրախության» 9-րդ սիմֆոնիայի ֆինալ (վերջնամաս)

Բովանդակություն

«ԵՐԱԺՇՏՈՒԹՅՈՒՆ» առարկայի
դասագրքերի ընդհանուր նկարագիր..3

ՀԱՐԳԵԼԻ ՈՒՍՈՒՑԻՉՆԵՐ 4

10-րդ դասարան «ԵՐԱԺՇՏՈՒԹՅՈՒՆ»
առարկայի ծրագրի նպատակները և վերջնարդյունքը 7

Ռուզաննա Եսայան

ԵՐԱԺՇՏՈՒԹՅՈՒՆ 10

Ուսուցչի ձեռնարկ

ԱՐՇԻԼ ԳՈՐԿԻ

ԷԴԻԹ ՊՐԻՆՏ
Երևան, Դ. Մալյան 43
հեռ.` (374 10) 520 848
www.editprint.am
info@editprint.am